

КОНВЕНЦИЯ за договора за международен автомобилен превоз на стоки (CMR)

Ратифицирана с Указ № 1143 на Държавния съвет от 29.07.1977 г. - ДВ, бр. 61 от 5.08.1977 г. В сила за България от 18.01.1978 г. Издадена в Сборник от Международни договори на България, III том, 1995 г.

Договарящите страни,

Признавайки ползата от уреждането по единен начин условията на договора за международен автомобилен превоз на стоки, особено по отношение на използваните документи за този транспорт и отговорността на превозвача,

Се споразумяха за следното:

ГЛАВА ПЪРВА

ПРИЛОЖНО ПОЛЕ

Член 1

1. Тази конвенция се прилага за всеки договор за автомобилен превоз на стоки с превозни средства срещу заплащане, когато мястото на приемане на стоката за превоз и предвиденото място за доставянето ѝ, така както са посочени в договора, се намират в две различни държави, от които поне една е договаряща страна. Това е така независимо от седалището и националността на страните.

2. При прилагането на тази конвенция под "превозни средства" трябва да се разбират автомобилите, ремаркетата и полуремаркетата, така както са определени в член 4 от Конвенцията за движение по пътищата от 19 септември 1949 г.

3. Тази конвенция се прилага дори когато превозите, влизащи в нейния обхват, се извършват от държави или от правителствени институции и организации.

4. Тази конвенция не се прилага:

- a) при превозите, извършвани в обсега на международните пощенски конвенции;
- b) при превоза на тленни останки;
- c) при превоза на вещи при промяна на местожителство.

5. Договарящите страни се задължават да не внасят по пътя на отделни споразумения сключени между две или повече от тях, каквото и да било изменение в тази конвенция, освен за да изключат от нейния обхват граничния си трафик или за да позволят употребата на товарителница, обявяваща стоката при превозите, осъществявани изключително на тяхна територия.

Член 2

1. Когато натовареното превозно средство, се превозва по море, железница, вътрешен воден път или по въздуха, за част от маршрута, без претоварване, тази конвенция се прилага за целия превоз, освен в случай на приложение на разпоредбите на чл. 14. Все пак, доколкото се докаже, че загубването, повреждането или закъснението при доставянето на стоката, станали по време на превоза с някои от другите видове транспорт, освен пътния, не са били предизвикани от действие или бездействие на автомобилния превозвач и че се

дължат на причина, която е могла да настъпи само по време и вследствие на неавтомобилния превоз, отговорността на автомобилния превозвач се определя не от тази конвенция, а по начина, по който би била определена отговорността на неавтомобилния превозвач, ако беше сключен договор за превоз между изпращача и неавтомобилния превозвач, само за превоза на стоката, в съответствие с императивните разпоредби на закона за превоза на стоката с неавтомобилен вид транспорт. Все пак, при отсъствие на подобни разпоредби, отговорността на пътния превозвач се определя от тази конвенция.

2. Когато автомобилният и неавтомобилният превозвач са едно и също лице, неговата отговорност се определя от параграф 1, все едно, че неговите функции на автомобилен и неавтомобилен превозвач се изпълняват от две различни лица.

ГЛАВА ВТОРА

ЛИЦА, ЗА КОИТО ОТГОВАРЯ ПРЕВОЗВАЧЪТ

Член 3

При приложението на тази конвенция превозвачът отговаря като за свои действия и пропуски, за действията и пропуските на своите служители и на всички други лица, до чиито услуги е прибягнал за извършването на превоза, когато тези негови служители или лица действуват в изпълнение на техните функции.

ГЛАВА ТРЕТА

СКЛЮЧВАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДОГОВОРА ЗА ПРЕВОЗ

Член 4

Договорът за превоз се установява с товарителница. Липсата, нередовността или загубата на товарителницата не засягат нито съществуването, нито действието на договора за превоз, който остава подчинен на разпоредбите на тази конвенция.

Член 5

1. Товарителницата се изготвя в три оригинални екземпляра, подписани от изпращача и от превозвача. Тези подписи могат да бъдат отпечатани или заменени с печатите на изпращача и превозвача, ако това се разрешава от законодателството на страната, в която се изготвя товарителницата. Първият екземпляр се предава на изпращача, вторият придружава стоката, а третият се задържа от превозвача.

2. Когато стоката, която ще се превозва, трябва да се натовари на различни превозни средства или когато се касае за различни видове стоки или партиди, изпращачът или превозвачът има право да изиска изготвянето на толкова товарителници, колкото е броят на ползуваните превозни средства или колкото са видовете или отделните партиди стоки.

Член 6

1. Товарителницата трябва да съдържа следните данни:

- а) мястото и датата на съставянето;
- б) името и адреса на изпращача;
- в) името и адреса на превозвача;

г) мястото и датата на приемането на стоката за превоз и мястото за доставянето ѝ;

д) името и адреса на получателя;

е) обикновеното наименование на вида на стоката и начина на опаковане, а за опасните стоки - тяхното общоприето наименование;

ж) броят на колетите, особената им маркировка и номерата им;

з) брутното тегло или изразеното по друг начин количество на стоката;

и) разноските, свързани с превоза (превозна цена, допълнителни разходи, митнически сборове и други разноски, възникващи от момента на сключването на договора до доставянето им);

й) необходимите инструкции за митническите формалности и други такива;

к) указание, че превозът, въпреки всяка противна клауза, е подчинен на режима, установен от тази конвенция.

2. В някои случаи товарителницата трябва да съдържа освен това и следните данни:

а) забрана за претоварване;

б) разноските, поети от изпращача;

в) стойността на наложения платеж, който трябва да бъде събран при доставянето на товара;

г) обявената стойност на стоката и сумата, представляваща специалния процент при доставянето;

д) инструкции на изпращача до превозвача относно застраховката на стоката;

е) уговорения срок за извършване на превоза;

ж) опис на документите, връчени на превозвача.

3. Страните могат да впишат в товарителницата всякакви други данни, които намерят за необходими.

Член 7

1. Изпращачът отговаря за всички разноски и щети, които би понесъл превозвачът вследствие неточността или недостатъчността:

а) на данните, посочени в чл. 6, параграф 1, "б", "г", "д", "е", "ж", "з";

б) на указанията, посочени в чл. 6, параграф 2;

в) на всички други данни или указания, които той дава за изготвянето на товарителницата или за вписване в нея.

2. Когато, по искане на изпращача, превозвачът впише в товарителницата посочените в параграф 1 на настоящия член указания, счита се, че той действа за сметка на изпращача, до доказване на противното.

3. Ако товарителницата не съдържа указанието, предвидено в чл. 6, параграф 1, превозвачът е отговорен за всички разходи и щети, които би понесъл имащият право върху стоката, поради този пропуск.

Член 8

1. По време на приемането на стоката за превоз, превозвачът е длъжен да провери:

а) точността на данните в товарителницата относно броя на колетите, маркировката и номерата им;

б) видимото състояние на стоката и опаковката ѝ.

2. Когато превозвачът не разполага с необходимите средства за проверка на данните, посочени в параграф 1, буква "а" от този член, той вписва в товарителницата възражения, които трябва да бъдат мотивирани. Той трябва да мотивира също така всички възражения, които прави по повод видимото състояние на стоката и нейната опаковка. Тези възражения не обвързват изпращача, ако той не ги е приел изрично с товарителницата.

3. Изпращачът има право да изисква от превозвача да провери брутното тегло или изразеното по друг начин количество на стоката. Той може да изисква също и проверка на съдържанието на колетите. Превозвачът може да поиска заплащането на разносните по проверката. Резултатът от проверката се вписва в товарителницата.

Член 9

1. Товарителницата удостоверява, до доказване на противното, условията на договора и получаването на стоката от превозвача.

2. При невписване в товарителницата на мотивирани възражения от превозвача се презюмира, че стоката и опаковката ѝ са били в добро състояние по време на приемането ѝ за превоз от превозвача и че броят на колетите, маркировката и номерата им отговарят на данните в товарителницата.

Член 10

Изпращачът е отговорен пред превозвача за щетите, нанесени на лицата, материалите или на други стоки, както и за разносните, които биха произлезли от недостатък на опаковката на стоката, освен ако този недостатък е бил видим или известен на превозвача в момента на приемането на стоката за превоз, и той не е направил възражения по този повод.

Член 11

1. С оглед извършването на митническите и други формалности преди доставянето на стоката, изпращачът е длъжен да приложи към товарителницата или да предостави на разположение на превозвача необходимите документи и да му даде всички поискани сведения.

2. Превозвачът не е длъжен да провери дали тези документи и сведения са точни и достатъчни. Изпращачът отговаря пред превозвача за всички щети, които биха възникнали от липсата, недостатъчността или нередовността на тези документи и сведения, освен в случай на грешка на превозвача.

3. Превозвачът отговаря като комисионер за последиците от загубването или неточното използване на посочените в товарителницата документи, придружаващи същата или предадени му на ръка; при все това дължимото от него обезщетение не може да надхвърли онова, което би дължал в случай на загубване на стоката.

Член 12

1. Изпращачът има право да се разпорежда със стоката, включително да поиска от превозвача спиране на превоза, промяна на предвиденото място за доставяне или доставяне на стоката на получател, различен от посочения в товарителницата.

2. Това право се погасява, когато вторият екземпляр от товарителницата бъде предаден на получателя или когато получателят упражни правото си, предвидено в чл. 13, параграф 1; от този момент превозвачът е длъжен да се съобразява с разпорежданията на получателя.

3. Правото на разпореждане принадлежи само на получателя от момента на съставяне на товарителницата, ако за това има бележка от изпращача върху тази товарителница.

4. Когато, упражнявайки правото си на разпореждане, получателят разпорежда стоката да бъде доставена на друго лице, последното не може да посочва други получатели.

5. Упражняването на правото на разпореждане е подчинено на следните условия:

а) изпращачът или, в случая предвиден в параграф 3 на този член, получателят, който желае да упражни това право, трябва да представи първия екземпляр от товарителницата, в която трябва да се впишат новите нареждания до превозвача, и да заплати на превозвача разносните и щетите, предизвикани от изпълнението на тези нареждания;

б) това изпълнение трябва да е възможно в момента, когато тези нареждания стигнат до лицето, което трябва да ги изпълни, и то не трябва да спъва нормалната работа на предприятието на превозвача, нито да ощетява изпращачите или получателите на други пратки;

в) нарежданията не бива в никакъв случай да довеждат до разделяне на пратката.

6. Когато във връзка с разпоредбите на параграф 5 "б" на този член, превозвачът не може да изпълни нарежданията, които е получил, той трябва веднага да уведоми лицето, което е дало тези нареждания.

7. Превозвач, който не изпълни дадените нареждания при условията, предвидени в този член, или който се подчини на такива нареждания, без да изиска представянето на първия екземпляр от товарителницата, е отговорен пред правоимащия за причинените му от този факт щети.

Член 13

1. След пристигането на стоката на предвиденото място за доставяне получателят има право да поиска да му бъде предаден втория екземпляр от товарителницата и стоката да му бъде предадена срещу подпис. Ако се установи загуба на стоката или ако стоката не е пристигнала до изтичане на срока, предвиден в чл. 19, получателят може да предяви от свое име пред превозвача правата, произтичащи от договора за превоз.

2. Получател, който предявява правата, които му дава параграф 1 от този член, е длъжен да заплати сумата на задълженията, произтичащи от товарителницата. В случай на възражение по този въпрос превозвачът е длъжен да предаде стоката, само ако му бъде представена гаранция от получателя.

Член 14

1. Когато, по каквато и да е причина, изпълнението на договора при условията, предвидени в товарителницата, е или стане невъзможно преди пристигането на стоката в предвиденото за доставянето ѝ място, превозвачът е длъжен да поиска нареждания от лицето, което има право да се разпорежда със стоката, в съответствие с член 12.

2. Ако все пак обстоятелствата позволяват изпълнението на превода при условия, различни от тези, предвидени в товарителницата, и ако превозвачът не е успял да получи своевременно нареждания от лицето, което има право да се разпорежда със стоката съгласно член 12, той взема в интерес на лицето, имащо право да се разпорежда със стоката, мерките, които счита за най-добри.

Член 15

1. Когато, след пристигане на стоката в местополучаването, се появят пречки за предаване, превозвачът иска нареждания от изпращача. Ако получателят откаже стоката, изпращачът има право да се разпорежда с последната, без да е необходимо да представи първия екземпляр от товарителницата.

2. Даже и когато е отказал стоката, получателят може винаги да поиска предаването ѝ, освен ако превозвачът е получил други нареждания от изпращача.

3. Когато пречката за предаване се появи, след като на основание правото, получено съгласно член 12, параграф 3, получателят е дал нареждане да се предаде стоката на друго лице, получателят встъпва в правата на изпращача, а това друго лице - на получателя при прилагане на параграфи 1 и 2 от член 15.

Член 16

1. Превозвачът има право да му се възстановят разноските, направени във връзка с молбата му за указания или във връзка с изпълнението на получените нареждания, освен ако тези разноски не са последица от негова грешка.

2. В случаите, предвидени в член 14, параграф 1, и в член 15, превозвачът може веднага да разтовари стоката за сметка на правоимащия; след това разтоварване превозът се счита приключен. Тогава превозвачът поема пазенето на стоката. Но той може да повери стоката на трето лице и тогава е отговорен само за подходящия избор на това трето лице. Стоката остава обременена със задълженията, произтичащи от товарителницата и с всички други разноски.

3. Превозвачът може да пристъпи към продажба на стоката, без да чака нарежданията на правоимащия, когато се касае за лесноразваляеми стоки или това се налага от състоянието на стоката, или когато разноските по съхранението са несъразмерни със стойността на стоката. В останалите случаи той може също да пристъпи към продажба, когато в един разумен срок не е получил от правоимащия други нареждания, чието изпълнение с право би могло да бъде изисквано.

4. Ако стоката е била продадена на основание на този член, сумата от продажбата се оставя на разположение на правоимащия, след приспадане на разноските, с които е

обременена стоката. Когато тези разноси надвишават сумата от продажбата, превозвачът има право да получи разликата.

5. Начинът, по който се извършва продажбата, се определя от закона и обичаите на мястото, където се намира стоката.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

ОТГОВОРНОСТ НА ПРЕВОЗВАЧА

Член 17

1. Превозвачът е отговорен за цялостната или частична липса или повреда на стоката от момента на приемането ѝ за превоз до този на доставянето ѝ, както и за забавата при доставянето ѝ.

2. Превозвачът се освобождава от тази отговорност, когато липсата, повредата или забавата се дължат на грешки на правоимащия, на нареждане на последния, което не е резултат на грешка на превозвача, на присъщ недостатък на стоката или на обстоятелства, които превозвачът не е могъл да избегне, и последиците, които не е могъл да преодолее.

3. За да се освободи от отговорност, превозвачът не може да се позовава нито на недостатъци на превозното средство, с което си служи за извършване превоза, нито на грешки на лицето, от което е наел превозното средство, или на негови служители.

4. В съответствие с член 18, параграф 2 - 5, превозвачът се освобождава от отговорност, когато липсата или повредата произтичат от особените рискове, дължащи се на един или няколко от следните факти:

а) ползуване на отворени, непокрити с брезент превозни средства, когато това е било изрично уговорено и вписано в товарителницата;

б) липса или дефект на опаковката, при стоки, които поради самото си естество са изложени на разваляне или повреда, когато не са опаковани или са лошо опаковани;

в) пакетиране, натоварване, подреждане или разтоварване на стоката от изпращача или получателя или от лица, действащи за сметка на изпращача или получателя;

г) естеството на някои стоки, застрашени било от цялостна или частична загуба, било от повреда, като счупване, ръжда, вътрешно увреждане, изсушаване, изтичане, нормално разпадане или от действията на червеи или гризачи;

д) недостатъчност или неточност на маркировката или на номерата на колетите;

е) превоз на живи животни.

5. Когато, на основание на този член, превозвачът не отговаря за някои фактори, които са предизвикали щетата, отговорността му бива ангажирана само доколкото факторите, за които той отговаря съгласно този член, са допринесли за тази щета.

Член 18

1. Доказването, че липсата, повредата или забавата са причинени от един от фактите, предвидени в чл. 17, параграф 2 е в тежест на превозвача.

2. Когато превозвачът установи, че предвид конкретните фактически обстоятелства липсата или повредата е могла да произлезе от един или повече от особените рискове, предвидени в чл. 17, параграф 4, счита се, че тя произлиза от тях. Правоимащият обаче може да доказва, че щетата се дължи напълно или частично на някои от тези рискове.

3. Презумпцията, визирана по-горе, не се прилага в случаите, предвидени в член 17, параграф 4 "а", ако има ненормална по размер липса или липса на цели колетни.

4. Когато превозът се извършва с превозно средство, оборудвано да предпази стоката от влиянието на топлината, студа, температурните промени или от влажността на въздуха, превозвачът не може да се позовава на член 17, параграф 4 "г", освен ако докаже, че всички мерки, които е бил длъжен да вземе според обстоятелствата, са били взети, относно избора, поддържането и употребата на тези оборудвания, и че той е спазил дадените му специални нареждания.

5. Превозвачът може да се позове на член 17, параграф 4 "е", само ако докаже, че всички мерки, които е бил длъжен да вземе според обстоятелствата, са били взети от него и че се е съобразил с дадените му специални нареждания.

Член 19

Счита се, че има забава при доставянето, когато стоката не е била доставена в уговорения срок, или ако срок не е бил уговорен, когато действителното времетраене на превоза надвишава времето, за което превозът би бил извършен нормално с оглед на обстоятелствата и по-специално в случаите на частично натоварване, ако времето за набиране на цял товар при нормални условия е надхвърлено.

Член 20

1. Правоимащият може, без да е необходимо да представя други доказателства, да счете стоката за изгубена, когато не е доставена до тридесет дни след изтичане на уговорения срок, или, ако такъв срок не е бил уговорен, в срок шестдесет дни от деня на приемането ѝ за превоз от превозвача.

2. След като получи обезщетението за изгубената стока, правоимащият може да поиска писмено да бъде уведомен веднага ако, стоката се намери в течение на една година, считано от изплащането на обезщетението. За това негово искане той получава писмено удостоверение.

3. Тридесет дни след получаване на това известие правоимащият може да иска стоката да му бъде доставена срещу заплащане на дължимото по товарителницата и връщане на полученото от него обезщетение, след приспадане на разноските, включени в това обезщетение, като си запазва всички права на обезщетение за забава при доставянето, предвидени в член 23 и евентуално в член 26.

4. Когато не е отправено искането, предвидено в параграф 2, или не са дадени нареждания в тридесетдневния срок, предвиден в параграф 3, или ако стоката е била намерена след повече от една година след изплащане на обезщетението, превозвачът разполага с нея в съответствие със законите на страната, където се намира товарът.

Член 21

Когато стоката е била доставена на получателя без заплащане на наложения платеж, който превозвачът е следвало да събере от получателя съгласно

разпоредбите на превозния договор, превозвачът е длъжен да обезщети изпращача до размера на наложения платеж, независимо от правото му на регресен иск срещу получателя.

Член 22

1. Когато изпращачът предава на превозвача опасни стоки, той посочва точното естество на опасността, както и евентуалните предпазни мерки, които трябва да се вземат. В случай, че това уведомление не е вписано в товарителницата, изпращачът или получателят са длъжни да докажат с всички други средства, че превозвачът е знаел за точното естество на опасността при превоза на споменатите стоки.

2. Опасните стоки, които не са били обявени като такива на превозвача при условията, предвидени в параграф 1 на този член, могат по всяко време и на всяко място да бъдат разтоварени, унищожени или обезвредени от превозвача и то без никакво обезщетение; освен това изпращачът отговаря за всички разноски и щети, произтичащи от предаването им за превоз или от превоза им.

Член 23

1. Когато, съгласно разпоредбите на тази конвенция превозвачът дължи обезщетение за цялостна или частична липса, това обезщетение се изчислява според стойността на стоката на мястото и по времето, когато е била приета за превоз.

2. Стойността на стоката се определя по борсовия курс или при липса на такъв - по текущата цена на пазара, или при липса на такава - по обичайната стойност на стоките от същия вид и качество.

3. При всички случаи обезщетението не може да надвиши 25 франка за килограм бруто липсващо тегло. Под франк се разбира златен франк с тежина 10/31 грама при проба 0,900.

4. Освен това, се връщат изцяло и превозната цена, митническите сборове и другите разноски по превоза на стоката в случай на цялостна липса и пропорционално, когато има частична липса; други обезщетения не се дължат.

5. В случай на забава при доставянето, ако правоимащият докаже, че от това е възникнала щета, превозвачът е длъжен да заплати обезщетение в размер на тази щета, но не повече от цената на превоза.

6. По-големи обезщетения не могат да бъдат търсени, освен в случай на обявена стойност на стоката или при обявен особен интерес при доставката, съгласно членове 24 и 26.

Член 24

Срещу заплащане на допълнителна цена по уговорка, изпращачът може да обяви в товарителницата стойност на стоката, надвишаваща определената в параграф 3 на член 23 граница, като в този случай обявеният размер замества тази граница.

Член 25

1. В случай на повреда превозвачът заплаща обезценка, в размер изчислен според стойността на стоката, определена съгласно член 23, параграфи 1, 2 и 4.

2. Във всички случаи обезщетението не може да надвишава:

а) сумата, която би се получила при цялостна липса, когато цялата пратка е обезценена от повредата;

б) сумата, която би се получила в случай на липса на обезценената част, когато само част от пратката е обезценена от повредата.

Член 26

1. Изпращачът може да посочи размер на особения интерес при доставяне, за случаите на липса, повреда или забава, като впише това в товарителницата и заплати допълнителна цена по уговорка.

2. Когато е бил обявен особен интерес при доставянето, независимо от обезщетенията, предвидени в членове 23, 24 и 25, може да се търси обезщетение, за доказаната допълнителна щета, в рамките на размера на обявения интерес.

Член 27

1. Правоимащият може да поиска да му се заплати лихва върху сумата на обезщетението. Тази лихва се изчислява в размер на 5 процента годишно и тече от деня на писмената рекламация до превозвача, или ако не е имало рекламация, от деня на завеждане иска в съда.

2. Когато елементите, служещи за основа на изчисляване на обезщетението, не са изразени във валутата на страната, в която се иска плащането, конвертирането на тази валута се извършва по курса на деня в мястото на плащането на обезщетението.

Член 28

1. Когато според приложимия закон липсата, повредата или забавата по време на превоз, подчинен на тази конвенция, дават основания за извъндоговорна рекламация, превозвачът може да се позове на разпоредбите на тази конвенция, които изключват отговорността му или определят, или ограничават дължимите обезщетения.

2. Когато е предявен иск за извъндоговорна отговорност за липса, повреда или забава срещу едно от лицата, за които превозвачът отговаря съгласно член 3, това лице може също да се позове на разпоредбите на тази конвенция, които изключват отговорността на превозвача или определят или ограничават дължимите обезщетения.

Член 29

1. Превозвачът няма право да се позовава на разпоредбите на тази глава, които изключват или ограничават отговорността му или които прехвърлят тежестта на доказване, ако щетата произлиза от измама от негова страна или грешка, която според закона, на сезирания съд се приравнява на измама.

2. Такова е положението и когато измамата или грешката са дело на служители на превозвача, или на всякакви други лица, към услугите на които той е прибягнал, във връзка с изпълнение на превоза, когато тези лица са действували при изпълнение на своите функции. В този случай тези лица нямат право да се позовават на разпоредбите на тази глава, визирани в параграф 1, относно тяхната лична отговорност.

ГЛАВА ПЕТА

РЕКЛАМАЦИИ И ИСКОВЕ

Член 30

1. Когато получателят е получил стоката, без да е установил състоянието ѝ съвместно с превозвача или е направил възражения пред превозвача най-късно в момента на доставянето, ако се касае за явни липси и повреди, или в срок от седем дни, считано от доставянето (празничните и неделните дни не се броят), ако се касае до скрити липси и повреди, като посочи общото естество на липсата или повредата, счита се, до доказване на противното, че е получил стоката в състоянието, описано в товарителницата. Тези възражения трябва да са направени писмено, когато се касае до скрити липси или повреди.

2. Когато състоянието на стоката е установено съвместно от получателя и превозвача, резултатът от тази констатация може да бъде оспорван само, ако се касае за скрити липси или повреди и ако получателят е направил писмени възражения пред превозвача в срок от седем дни, без да се броят празничните и неделни дни, считано от деня на констатацията.

3. Забавата при доставянето може да даде основание за обезщетение само, ако в срок от двадесет и един дни от деня на представяне на стоката на разположение на получателя, е била отправена писмена рекламация до превозвача.

4. Датата на доставянето или според случая, тази на констатацията, или тази на предоставяне на разположение, не се брои в предвидените в този член срокове.

5. Превозвачът и получателят си предоставят взаимно всички необходими улеснения и полезни проверки.

Член 31

1. За всеки спор, произтичащ от превозите, подчинени на тази конвенция, ищецът може да сезира, освен съдилищата на договарящите държави, посочени по общо съгласие на страните, още и тези на държавата на територията на която се намира:

а) местожителството на ответника, главното му седалище или клона, или агенцията, чрез която е бил сключен превозният договор, или

б) мястото, където стоката е била приета за превоз или мястото, предвидено за доставянето ѝ.

Ищецът може да сезира само тези съдилища.

2. Когато при спор, посочен в параграф 1 от този член, тече дело пред компетентен съд съгласно този параграф или когато е било произнесено решение по този спор, не може да се предявява нов иск за същото, между същите страни, освен ако решението на съда, пред който е бил предявен първият иск, е невъзможно да бъде изпълнено в страната, където е предявен новият иск.

3. Когато при спор, посочен в параграф 1 от този член, решение на съд в договаряща страна е станало изпълнимо в тази държава, то става изпълнимо и във всички останали договарящи държави, веднага след изпълнението на установените за това формалности в заинтересованата държава. Тези формалности не могат да доведат до преразглеждане на спора.

4. Разпоредбите на параграф 3 от този член се прилагат за съдебните решения постановени с участие на страните, задочните решения и съдебните спогодби, но не се прилагат за решенията за предварително изпълнение, както и за обезщетенията за вреди и лихви, съдебни разноски срещу ищец, чийто иск е бил отхвърлен, изцяло или частично.

5. Не може да се изисква гаранция за обезпечаване изплащането на присъдени разноски по повод заведени иски, породени от превози, подчинени на тази конвенция, от граждани на договарящи държави, когато те имат местожителство или кантора в някоя от тези държави.

Член 32

1. Исковете, свързани с превози, подчинени на тази конвенция, се погасяват с изтичането на едногодишен давностен срок. Обаче в случай на измама или на грешка, приравнена към измама според закона на сезирания съд, давността е три години. Давностният срок тече:

а) в случай на частична липса, повреда или забава - от деня, в който стоката е била доставена;

б) в случай на цялостна липса - от тридесетия ден след изтичане на уговорения срок, а ако не е бил уговорен такъв - от шестдесетия ден от деня на приемането на стоката за превоз от превозвача;

в) във всички други случаи - от изтичането на тримесечен срок от датата на сключване на превозния договор.

Посоченият по-горе ден за начало на давностните срокове не е включен в тях.

2. Писмената рекламация спира давността до деня, в който превозвачът отхвърли писмено рекламацията и върне приложените към нея документи. В случай на частично признаване на рекламацията давността продължава да тече само за останалата спорна част от рекламацията. Доказването на фактите на получаване на рекламацията или на отговора и на връщане на приложените документи е в тежест на страната, която се позовава на тези факти. Следващите рекламации със същия предмет не спират давността.

3. Освен в случаите, предвидени в разпоредбите на параграф 2 по-горе, спирането на давностните срокове се урежда от законите на страната на сезирания съд. Същото се отнася и до прекъсването на давността.

4. Погасен по давност иск не може да бъде предявен, дори и под формата на насрещен иск или възражение.

Член 33

Превозният договор може да съдържа клауза, даваща компетентност на арбитражен съд при условие, че клаузата предвижда приложението на тази конвенция от арбитражния съд.

ГЛАВА ШЕСТА

РАЗПОРЕДБИ ЗА ПРЕВОЗ, ИЗВЪРШВАН ОТ ПОСЛЕДОВАТЕЛНИ ПРЕВОЗВАЧИ

Член 34

Когато един превоз, извършван в изпълнение на един-единствен договор, се осъществява от последователни пътни превозвачи, всеки от тях поема отговорността за изпълнението на цялостния превоз, като вторият и следващите превозвачи стават страна по договора с приемането на стоката и товарителницата, при условията посочени в товарителницата.

Член 35

1. Превозвачът, приемащ стоката от предшестващия го превозвач, издава на същия датирана и подписана разписка. Той трябва да впише името и адреса си на втория екземпляр на товарителницата. При нужда, той вписва в този екземпляр, а също и в разписката възражения, аналогични на тези, предвидени в член 8, параграф 2.

2. Разпоредбите на член 9 се прилагат в отношенията между последователните превозвачи.

Член 36

Освен ако се касае до насрещен иск или до възражение, формулирано в някоя инстанция относно иск, основан върху същия превозен договор, търсенето на отговорност за липса, повреда или закъснение може да бъде извършено само срещу първия превозвач, последния такъв или превозвача, изпълняващ тази част от превоза, по време на която е възникнала липсата, повредата или закъснението; искът може да бъде насочен едновременно и срещу няколко от тези превозвачи.

Член 37

Превозвач, изплатил обезщетение съгласно разпоредбите на тази Конвенция има право на регресен иск за главницата, лихвите и разноските срещу превозвачите, участвали в изпълнението на превозния договор, при следните условия:

а) превозвачът, по чиято вина е причинена щетата, трябва сам да понесе обезщетението, независимо дали го е изплатил той самият или е било изплатено от друг превозвач;

б) когато щетата е причинена по вина на двама или повече превозвачи, всеки от тях трябва да заплати сума, пропорционална на неговата част от отговорността; ако определянето на частите от отговорността е невъзможно, всеки от тях отговаря пропорционално на припадащата му се част от навлото;

в) ако не е възможно да бъде установено кои от превозвачите трябва да понесат отговорността, дължимото обезщетение се разпределя съгласно пропорцията, посочени в буква "б" между всички превозвачи.

Член 38

Ако един от превозвачите е неплатежоспособен, частта, която му се полага да поеме и която не е изплатил, се разпределя между всички други превозвачи пропорционално на навлото, което им се полага.

Член 39

1. Превозвач, срещу когото е заведен регресен иск, предвиден в членове 37 и 38, не може да оспори по същество основателността на плащането, извършено от превозвача, предявил регресния иск, когато обезщетението е определено със

съдебно решение, при условие че е бил своевременно уведомен за процеса и че е имал възможност да встъпи в него.

2. Превозвач, който иска да предяви регресен иск, може да стори това пред компетентния съд в страната, в която се намира обикновеното местожителство, главното седалище, клон или агенция на един от заинтересованите превозвачи чрез посредничеството на който е бил сключен превозния договор. Регресният иск може да бъде упражнен пред един и същ съд срещу всички заинтересовани превозвачи.

3. Разпоредбите на член 31, параграф 3 и 4, се прилагат при постановяване на решенията по регресните иски, предвидени в членове 37 и 38.

4. Разпоредбите на член 32 се прилагат за регресните иски между превозвачи. Давностният срок тече било от деня на окончателното съдебно решение, определящо обезщетението, което следва да се плати съгласно разпоредбите на тази конвенция, било в случай, когато не е имало такова решение, от деня на окончателното изплащане.

Член 40

Превозвачите са свободни да договарят помежду си клаузи, които дерогират членове 37 и 38.

ГЛАВА СЕДМА

НИЩОЖНОСТ НА КЛАУЗИТЕ, ПРОТИВОРЕЧАЩИ НА КОНВЕНЦИЯТА

Член 41

1. С изключение на разпоредбите на член 40, нищожна и без правно действие е всяка клауза, която пряко или косвено противоречи на разпоредбите на тази конвенция. Нищожността на подобни клаузи не повлича нищожност на останалите клаузи на договора.

2. По-специално, нищожна е всяка клауза, с която превозвачът би постигнал преотстъпване в своя полза на застраховката на товара или всякаква аналогична клауза, както и клаузата, прехвърляща тежестта на доказването.

ГЛАВА ОСМА

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 42

1. Тази конвенция е открита за подписване или присъединяване от държавите-членки на Икономическата комисия за Европа, от държавите, допуснати в тази комисия с консултативен статус съгласно параграф 8 от мандата на тази комисия.

2. Държавите, имащи право на участие в някои дейности на Икономическата комисия за Европа, при условията на параграф 11 от мандата на тази комисия, могат да станат договарящи страни в тази конвенция, като се присъединят към нея след влизането ѝ в сила.

3. Конвенцията ще бъде открита за подписване до 31 август 1956 г. включително. След тази дата тя ще бъде открита за присъединяване.

4. Тази конвенция подлежи на ратификация.

5. Ратифицирането или присъединяването ще се извърши чрез депозиране на съответния документ при Генералния секретар на ООН.

Член 43

1. Тази конвенция ще влезе в сила на деветдесетия ден, след като пет от държавите, упоменати в параграф 1 от член 42, депозират своя документ за ратификация или присъединяване.

2. За всяка държава, която я ратифицира или се присъедини към нея, след като пет държави вече са депозирали документа си за ратификация или присъединяване, тази конвенция ще влезе в сила на деветдесетия ден след депозирането на документа за ратификация или присъединяване от тази държава.

Член 44

1. Всяка договаряща страна може да денонсира тази конвенция като уведоми писмено за това Генералния секретар на ООН.

2. Денонсирането ще влезе в сила дванадесет месеца след датата, на която Генералният секретар е получил уведомлението.

Член 45

Ако след влизането в сила на тази конвенция броят на договарящите страни спадне под пет вследствие денонсираня, тази конвенция ще престане да бъде в сила от датата на влизане в сила на последното денонсиране.

Член 46

1. Всяка държава може при депозирането на документа за ратификация или присъединяване, или във всеки следващ момент да заяви с писмено уведомление, отправено до Генералния секретар на ООН, че тази конвенция ще се прилага на цялата или на част от територията, която тя представлява в международно отношение. Конвенцията ще бъде приложима върху територията или териториите, упоменати в уведомлението, считано от деветдесетия ден след получаването на това уведомление от Генералния секретар на ООН, или ако и в този ден конвенцията още не е влязла в сила - от деня на влизането ѝ в сила.

2. Всяка държава, която съгласно предшествувания параграф е направила декларация, имаща за ефект да доведе до прилагането на тази конвенция на територия, която тя представлява в международно отношение, може, съгласно член 44, да денонсира конвенцията по отношение на тази територия.

Член 47

Всеки спор между две или повече договарящи страни относно тълкуването или прилагането на тази конвенция, който страните не биха могли да уредят чрез преговори или по друг начин, може да бъде предявен по искане на една от заинтересованите страни, пред Международния съд, за да бъде решен от него.

Член 48

1. Всяка договаряща страна може, в момента, когато подписва или ратифицира тази конвенция или се присъединява към нея, да заяви че не се счита обвързана от член

47 на конвенцията. Останалите договарящи страни няма да бъдат обвързани от член 47 към всяка договаряща страна, направила резерва.

2. Всяка страна, направила резерва съгласно параграф 1, може всеки момент да оттегли тази резерва, като уведоми за това писмено Генералния секретар на ООН.

3. Не се допускат никакви други резерви по тази конвенция.

Член 49

1. След като тази конвенция е била в сила 3 години, всяка договаряща страна може да поиска писмено от Генералния секретар на ООН да свика конференция за нейната ревизия. Генералният секретар уведомява писмено всички договарящи страни за това искане и свиква конференция за ревизия, ако в срок от четири месеца от деня на отправеното от него уведомление поне една четвърт от договарящите страни му съобщят своето съгласие за това.

2. Ако бъде свикана конференция съгласно предходния параграф, Генералният секретар на ООН уведомява всички договарящи страни и ги поканва да представят в срок от три месеца предложенията, които биха искали да бъдат разгледани на конференцията. Генералният секретар съобщава на всички договарящи страни временния дневен ред на конференцията, както и текста на предложенията три месеца преди откриването на конференцията.

3. Генералният секретар поканва на всяка конференция, свикана съгласно този член, всички държави, посочени в параграф 1 от член 42, както и държавите, станали вече договарящи страни съгласно параграф 2 от член 42.

Член 50

Освен уведомленията, предвидени в член 49, Генералният секретар на ООН уведомява също и държавите, посочени в параграф 1 на член 42, както и държавите, станали договарящи страни съгласно параграф 2 от член 42 за:

- а) ратификациите и присъединяванията по силата на член 42;
- б) датите, на които тази конвенция влиза в сила съгласно член 43;
- в) денонсиранията съгласно член 44;
- г) отменяването на конвенцията в съответствие с член 45;
- д) получените уведомления в съответствие с член 46;
- е) получените резерви и уведомления в съответствие с параграф 1 и 2 от член 48.

Член 51

След 31 август 1956 г. оригиналът на конвенцията ще бъде депозиран при Генералния секретар на ООН, който ще изпрати съответно заверени копия от нея, на всяка от страните, посочени в параграфи 1 и 2 от член 42.

В уверение на което долуподписаните, надлежно упълномощени за това, подписаха тази конвенция.

Съставена в Женева на 19 май 1956 година в един екземпляр на английски и френски езици, като и двата текста са еднакво достоверни.

ПРОТОКОЛ за подписване

В момента на подписването на Конвенцията за договора за международен автомобилен превоз на стоки, долуподписаните, надлежно упълномощени, се споразумяха за следната декларация и уточнение:

1. Тази конвенция не се прилага за превозите между Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия и Република Ирландия.

2. Добавка към член първи, параграф 4:

Долуподписаните се задължават да започнат преговори за сключване на конвенции относно договора за превоз на покъщнина и договора за комбинирани превози.

В уверение на което, долуподписаните, надлежно упълномощени за това, подписаха настоящия протокол.

Съставен в Женева на 19 май 1956 година в един екземпляр на английски и френски езици, като и двата текста са еднакво достоверни.

Съгласно Указ № 1143 на Държавния съвет от 29.07.1977 г. публикуван в "Държавен вестник", бр. 61 от 1977 г. Конвенцията за договора за международен автомобилен превоз на стоки се ратифицира от българска страна със следната резерва:

"Народна република България не се счита обвързана с чл. 47, който предвижда задължителна подсъдност на международен съд".

Резервата е оттеглена със Закон на Народното събрание от 12.01.1994 г., публикуван в "Държавен вестник", бр. 8 от 1994 г.